

Justiitsministri 16. augusti 2023 käskkirja nr 58
„Toetuse andmise ja kasutamise tingimuste ja korra kehtestamine
kinnipeetavate keeleõppeks ja lõimumistegevusteks“ muutmise
käskkirja seletuskiri

1. Sissejuhatus

Euroopa Sotsiaalfondi+ vahendite kasutamisel perioodil 2021–2027 on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706) artiklis 10 nimetatud partnerluslepe ning Vabariigi Valitsuse heaks kiidetud ja Euroopa Komisjoni kinnitatud rakenduskava „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi rakenduskava). Rakenduskava elluviimiseks kehtestas justiitsminister 16. augusti 2023. a käskkirjaga nr 58 „Toetuse andmise ja kasutamise tingimuste ja korra kehtestamine kinnipeetavate keeleõppeks ja lõimumistegevusteks“ toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja korra „Kinnipeetavate keeleõpe ja lõimumistegevused“ (edaspidi TAT käskkiri või projekt).

TAT käskkirja muutmise ja selle seletuskirja koostas Justiitsministeeriumi üldosakonna eelarve- ja strateegiatalituse välisvahendite koordinaator Annika Leevand (tel 620 8174, annika.leevand@justdigi.ee) ning TAT käskkirja muutmine ja selle seletuskiri on kooskõlastatud Rahandusministeeriumi üldosakonna õigustalituse juhataja Marju Lepmetsaga (tel 5885 1437, marju.lepmets@fin.ee).

TAT käskkirja muutmist on 22.08.2025 taotlenud elluviija ja selle on tinginud vajadus täpsustada TAT käskkirja tasemeõppe, õppimise tasu, sihtrühma ja näitajatega seotud küsimusi. TAT käskkirja muutmise taotlus saadeti arvamuse avaldamiseks rakendusüksusele, kes kiitis ettepanekud põhimõtteliselt heaks. Rakendusasutuse algatusel muudetakse eelarvet.

TAT käskkirja muutmise seletuskiri kirjeldab muudatusi võrreldes justiitsministri 16. augusti 2023. a käskkirjaga nr 58 kehtestatud TAT käskkirjaga.

2. Käskkirja sisu

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.1** nimetatakse lisa ümber Lisa 1, sest käskkirjale lisandub täiendavalt lisa 2.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.2** jäetakse väljasaadetavad projekti tegevustesse kaasamisel välja. Varasemalt hõlmas kinnipeetavate mõiste ka kinnipeetavaid, kellele on määratud Eestisse sissesõidukeeld või keda ootab vangistuse ajal või pärast vangistust Eestist välja saatmine või karistuse kandmise jätkamine väljaspool Eestit. Väljasaadetavaid sai sihtrühma arvatud tulenevalt Riigikohtu 30.06.2023 lahendist nr 3-20-1629, mille punkti 17 kohaselt leiab Riigikohus, et vangistusseaduse § 34 lg 4 alusel tuleb vanglale kaebajale [väljasaadetav kinnipeetav] keeleõpe tagada.

Hetkel eelnõu staadiumis olevat vangistusseaduse § 34 lõiget 4 kavandatakse täiendada kolmanda lausega järgmises sõnastuses: „Kinnipeetavale, kes on väljasaadetav väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse tähenduses, võimaldatakse vaid iseseisev riigikeeleõpe.“, mistõttu tagatakse väljasaadetavatele juba vangla poolt piisav ja ammendav riigikeeleõppe võimalus ning TAT käskkirjaga neile täiendavaid tegevusi ette ei nähta. Seni ei ole ükski väljasaadetav tegevustes osalenud.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.3** kaotatakse ühe toetatava tegevusena tasemekursuste õpe, mis on seotud nii keele- kui karistuse täideviimise poliitika muutumisega kui ka Euroopa kaitsevõimet tugevdava plaani ReArm raames toimunud eelarve vähendamisega (vt täpsemalt käskkirja muudatuse punkti 1.6).

Alates 2024. aastast piiras vabaduses täiskasvanutele riigikeele õpet korraldab Eesti Integratsiooni SA (INSA) tasuta tasemekursuste pakkumist B1 tasemega¹, võimaldades edaspidi kõrgematel tasemetel õppijatele tasemekursuste asemel teisi paindlikke õppevorme, mis ühest küljest on soodsamad kui ajaliselt pikad ja kompleksed tasemekursused ning teisalt suunatud praktilise ja aktiivse keelekasutuse toetamisele². Ka vanglate keeleõppe korralduses lähtutakse INSA kui valdkondliku kompetentsikeskuse praktikatest, et alates 2024 B2 ja C1 tasemetel keeleõpet tasemekursustena ei õpetata, vaid õpet pakutakse erinevate paindlike keeleõppe vormidega. Sellest tulenevalt ei ole vaja riigieelarvest korraldatavate tasemekursuste mahtu ESF+ projekti vahenditest suurendada, vaid pakkuda ESF+ toel teisi paindlikke keeleõppe vorme kõikidele keeleõppe tasemetele (A1-C1). Paindlikel keeleõppe vormidel otseselt tasemeid ei ole (neile vastavust ei hinnata) või ei ole otstarbekas neid selliselt planeerida, kuna sarnaselt keeleõppe tasemekursustega, ei pruugi kõik rühmad täituda. Suhtluskeele õpe toimub võrdväärselt keeleõppe tasemetega, kuna suhtluspraktikat vajab ka riigieksam sooritanu.

Täiendõppe mahu vähenemise on tinginud ka kinnipeetavate üldarvu vähenemine, karistusaegade lühenemine, järk-järgulise vabanemise (läbi avavanglate ja kriminaalhoolduse) ning vangistuse alternatiivide (nt elektroonne järelevalve) rakendamine, mille tulemusel on üha vähem sama keeletasemega kinnipeetavaid, kes saaksid moodustada tasemekursuse rühma, kus õpe kestab 7 kuud.

Samuti on 2023 Eesti ühiskonna lõimumismonitooringu aruandes toodud välja, et kõige nõrgemaks hinnatakse oma eesti keeles suhtlemise oskust, mida peab heaks ainult 35% ning puuduvaks 36% muust rahvusest inimestest³.

Kõik eeltoodu selgitab paindlike keeleõppe vormide osatähtsuse ja vajaduse suurenemist võrreldes eelnevate aastatega ning vangla on tugevamalt selle integreerinud ka enda tegevustesse, toetudes praegu nendes tegevuses suures osas projektile. Senised tegevused keelekohvikute korraldamisel on saanud positiivse tagasiside ja tegevuse rõhk läheb edaspidisele teenuse kvaliteedi parandamisele. Kinnipeetavatel on olnud huvi ja soov eesti keele sõnavara täiendada ja vabas õhkkonnas igapäevastel teemadel rääkida. Keelekohvikutes on õnnestunud luua toetav õhkkond, kus ka vähese keeleoskusega osalejad julgevad ennast väljendada ja ei karda eksida, samuti on tõusnud motivatsioon eesti keele õppimist jätkata. Osalejate jaoks on keelekohviku vorm olnud uuenduslik, sest seal ei pea õppima reegleid ja tegema harjutusi vaid saab tavalistel teemadel iseseisvalt, paaris või grupis arutada. Paljud osalejad on olnud motiveeritud keelekohviku õppe vahel iseseisvalt igapäevastes tegevustes rohkem eesti keelt kasutama.

Eeltoodust tulenevalt planeeritakse projektis korraldada üksnes paindlikku keeleõpet, sh juhendatud ja juhendatud iseseisvat õpet ning aktiivset keeleoskust arendavaid tegevusi, kuna riigieelarvelistest vahenditest korraldatavate komplekssete tasemekursuste süsteem on vanglates hästitoimiv ning jätkub samal kujul kogu projekti vältel.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.4** jäetakse välja viide otseselt tasemele ja laiendatakse keeleõppe sihtrühma eesti emakeelega kinnipeetavatest vabatahtlike osas.

Kuna keeleõppe tasemeõppe kursusi TAT käskkirjaga ei rahastata, siis ei toimu ka keeleõppe taseme hindamist enne kursusele suunamist.

Kogukondlikud keeleõppemeetodid (keelekohvikud, eesti keele ja kultuuri tundmise klubid jne) eeldavad ka õppe sihtkeelt emakeelena kõnelevate inimeste kaasamist teenuse pakkumisse. Kogukondliku keeleõppe üks eesmärgi keeleliste oskuste ja teadmiste arendamise kõrval on Eesti kultuuri ja maa

¹ B1 tase on eelduseks valdaval osal teenindussektori ja lihttööde ametikohtadel; samuti on B1 nii Eestis kui mujal Euroopas sisserändajatele seatud sihttase, mis tagab iseseiseva keelekasutuse ning seega võimaluse demokraatlikus ühiskonnas osaleda ja igapäevaselt hakkama saada; samal põhjusel on B1-tase seotud pikaajalise elamisloa ja kodakondsuse taotlemisega.

² [Olulised muudatused eesti keele õppes | Integratsiooni Sihtasutus](#)

³ Kultuuriministeerium (2024). *Eesti ühiskonna lõimumismonitooringu aruanne*, lk 82. Kättesaadav: [Eesti ühiskonna lõimumismonitooring | Kultuuriministeerium](#)

tundmaõppimine, suhtluskeelee praktiseerimine, kultuurisündmustest osavõtt, kultuuridevahelise suhtluse arendamine, võrgustumine ning ühistegevuste ja kontaktiloomise kaudu kogukondadega liitumine⁴. Vähemalt sama palju kui ootus tulevikus keeleoskusest kasu saada, mõjutab keeleõppe edukust ka võimaluste rohkus seda kasutada. Õppija keelelise pädevuse areng sõltub paljuski teistest keelekasutajatest, kes on olnud piisavalt kannatlikud, et uuskõnelejat kuulata ja temaga rääkida keeles, mida ta piisavalt ei oska. Seda, et eestlased kipuvad teistest rahvustest kõnelejatega minema mõne muu keele peale üle, näiteks suhtluses vene keele kõnelejatega vene keelele, on sotsiolingvistilistes uurimustes märgatud ja erinevalt tõlgendatud⁵.

Kõrge motivatsiooni ja head eeskuju näitavate keelekandjatest vabatahtlike ülesanneteks on keeleõpet toetavates tegevustes: luua sõbralik ja turvaline keelepraktika keskkond; alustada vestlust, esitades lihtsaid küsimusi ja julgustades osalejaid vastama oma sõnadega; olla mitte ainult kuulajad, vaid vestluste ja tegevuste aktiivsed kaasosalised; vabatahtlik saab juhendada väikest gruppi, andes neile lihtsaid juhiseid ja ülesandeid; vabatahtlikud räägivad vajadusel aeglasemalt, kordavad lauseid, aitavad lihtsustada keerukaid mõisteid; aitavad osalejatel mõista kohtumise teemat; aitavad osalejatel leida sõnu ja väljendeid ning julgustavad eesti keeles suhtlema; juhivad arutelu, küsides lihtsaid küsimusi kohtumise teema kohta.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.5** jäetakse välja viide otseselt määratlemata kodakondsusega kinnipeetavatele ja laiendatakse lõimumise sihtrühma eesti emakeelega kinnipeetavatest vabatahtlike osas.

Erineva emakeelega kinnipeetavate mõiste hõlmab juba ka määratlemata kodakondsusega kinnipeetavaid, mistõttu ei ole neid vaja eraldi ära nimetada.

Kaasaegsed lõimumisteed ja -praktikad toovad välja vajaduse pakkuda teenust mitte üksnes muu keele- ja kultuuritaustaga inimestele, vaid võimaldada koostöötegevusi, kus osalevad nii muu emakeelega kui ka riigikeelt emakeelena kõnelevad inimesed. See toetab loomulike kultuuriüleste kontaktide ja mitmikidentiteedi tekkimist ning jätkusuutlikku lõimumist. Samuti, ühest küljest ennetab muu emakeelega inimeste jätkuvat isolatsiooni ning teisalt ei riiva mitte rände taustaga inimeste õiglustunnet – mõlemad aspektid (kaasatus kogukonda ja võrdne kohtlemine) on olulised eeldused loomulikuks ja jätkusuutlikuks lõimumiseks ühiskonnas.

Lõimumisel kontaktide tekitamiseks on põhiliseks raskuseks kohalike elanike kaasamine ja motiveerimine. Hõlbustamise eesmärk kogukonnas on võrgustike ja suhtlusolukordade loomine ja võimalikult erineva taustaga kohalikke elanike kaasamine.⁶ Eesti andmed näitavad, et Venemaalt (ja Venemaa lähiriikidest) tulnud uussisserändajad on võrreldes teiste saabujate rühmadega kõige vähem lõimunud ja neil on kõige vähem suhteid eestlastega. Lõimumise parandamiseks on oluline teadlikult algatada programme/projekte, et sisserändajatel oleks rohkem positiivseid kontakte eestlastega ja eesti keeles. Projektide fookuses peaksid olema eri rahvusest inimeste identiteedi ühisosad või huvid: nt hoolimine paigast (linnast, maast) või naabruskonnast ning mitteformaalsete suhete arendamine.⁷ Muu emakeelega kinnipeetavatest valdav osa on pärit Venemaalt ja Venemaa lähiriikidest.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.6** täpsustatakse näitajate kirjeldust.

Kuna projekti tegevustena viiakse tasemeõppe (keelekursuste) asemel läbi erinevaid paindlikke keeleõppe tegevusi (vorme) ja lõimumistegevusi, siis on vajadus täpsustada sõnastust, et ka neis

⁴ Klaas-Lang, Birute (2022). Kogukondlik keeleõpe – võimalus kasvatada keeleõppe motivatsiooni. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, nr 10(2), 2022, 228–250, lk 236. Kättesaadav: [aller,+19_08_klaas-lang.pdf](#)

⁵ *Ibid.*, lk 240

⁶ RITA-RÄNNE projekti* lõpparuanne (2021) lk, 61. Kättesaadav: [Lõpparuanne.pdf](#)

⁷ *Ibid.*, lk 58-59.

* RITA-RÄNNE projekt aitab välja töötada teaduslikult põhjendatud innovaatilisi lähenemisi rände ja lõimumise protsesside juhtimiseks Eestis, eesmärgiga aidata kaasa majanduse arengule ja ühiskonna sidususe suurenemisele. Uuringu läbiviijad: Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool, Eesti Rakendusuuringu Keskus CentAR OÜ, OÜ Positium LBS, SA Poliitikauuringute Keskus Praxis.

tegevustes (paindlik keeleõpe ja lõimumine) laienevad neile osalejate eduka soorituse ja tegevuse kordamise kriteeriumid. Kuna õppimise eest tasu maksmine lõpetatakse, siis kasutatakse tegevuste edukaks või mitte-edukaks lugemise ja kordamise kriteeriumide seadmisel analoogiat tasemeeksamite sooritamise kriteeriumidega. Haridus- ja teadusministri 13.06.2011 määrus nr 24 „Eesti keele tasemeeksamite ülesehitus ja läbiviimise kord“⁸ § 7 lõige 2 näeb, et, et eksam on sooritatud, kui eksaminand on saanud vähemalt 60 protsenti võimalikust punktisummast, kusjuures ühegi osaoskuse tulemus ei tohi olla 0 punkti. Sarnaselt loetakse paindliku keeleõppe või lõimumistegevuse edukalt sooritanuks, kui tegevustes on osaletud vähemalt 60% selle mahust (paindlikus keeleõppes ja lõimumistegevustes eksami sooritamist ei toimu). Kui see jääb alla 60%, on kinnipeetaval õigus kursust korrata. Tegevuste elluviimisel on oluline, et õppida soovivatel kinnipeetavatel oleks see võimalus olemas ja kordamine aitab paremini saavutada ka toetuse andmise ja TAT käskkirja tegevuste eesmärgi.

Vastavate paindlike keeleõppe ja lõimumistegevustes osalemise kriteeriumidega on nüüd alates 2025. aasta algusest täiendatud ka vangla juhendit „Riigikeele õppe planeerimine“, mis kinnitati 1. detsembril 2025. Vastavad täpsustused tehakse ka meetme näitajate metoodikas.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.7** nähakse ette TAT käskkirja eelarve vähendamine Euroopa kaitsevõimet tugevdava plaani ReArm raames toimunud kärpega, millega seotud rakenduskava muudatus nr 4 on hetkel Euroopa Komisjonis heakskiitmisel. Projekti EL toetus (70%) vähenes 583 111 eurot ja riikliku kaasfinantseering (30%) vähenes 249 905 eurot. Kokku vähenes projekti eelarve 833 016 euro võrra.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.8** nähakse ette, et otseseid kulusid hüvitatakse vaid tegelike kulude alusel, ühikuhinna alusel kulusid ei hüvitata.

Vangistusseaduse § 34¹ lg 3 lubab maksta kinnipeetavatele õppimise eest tasu ning riigikeele tasemeõppes õppimise eest vangla aastatel 2011-2024 kinnipeetavatele tasu ka maksis. Vabariigi Valitsuse 28. juuni 2007. a määruse nr 182 „Kinnipeetavale õppimise eest tasu maksmise määrad ning tasu arvutamise ja maksmise kord“ muutmisega peatati keeleõppe tasu maksmine kinnipeetavatele alates 01. jaanuarist 2025 kuni 31. detsembrini 2027. Õppimise tasu peatamise sisuline eesmärk oli keeleõppe motivatsiooni fookuse nihutamine väliselt sisemisele ning samuti olukord, kus keeleõpet peab pakkuma piiratud ressurssidega. Kuna riigikeele õppe planeerimise ja rahastamise protsess on vanglates oluliselt muudetud (nt tasemeõppe kursuste piiramine, õppimise tasu peatamine), siis tuleb neist põhimõtetest lähtuda ka TAT käskkirja samasisuliste tegevuste elluviimisel.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.9** tunnistatakse kehtetuks standardiseeritud ühikuhinna alusel kulude hüvitamine. Kuna õppimise tasu enam kinnipeetavatele ei maksta, siis ei ole enam ka asjakohane ühikuhinna alusel maksmise tingimused.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.10** muudetakse kulude maksmise aluseid. Kuna õppimise tasu enam kinnipeetavatele ei maksta, siis ei ole enam ka asjakohane ühikuhinna alusel maksmine.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.11** täpsustatakse ja nähakse ette, et elluviija ei pea tegevuskava muutma juhul, kui eelarvet kasutatakse vähem kui planeeritud. Vastasel juhul looks tegevuskava muutmine eelarve täitmise kohta kunstlikult positiivse täitmise. TAT käskkirja 11.3.5 alusel tuleb elluviijal igal juhul teavitada RA-d, kui tegevuste detailset kirjeldust tegevuskavas muudetakse oluliselt, mis tähendab, et seda ka juhul, kui planeeritud tegevused jäävad olulises mahus tegemata.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.12** muudab RA TAT käskkirja Lisas 2 nimetatud projekti eeldatava eelarvet perioodi lõpus siis, kui tegevuste eelarverida tegevuste lõikes suureneb rohkem kui 15% kinnitatud eelarvereale plaanitud summast perioodi 2023-2029 peale kokku. Reeglina saab RA

⁸ <https://www.riigiteataja.ee/akt/103112023012?leiaKehtiv>

sellise info iga-aastaselt esitatud tegevuskavast ja sellele lisatud eelarve prognoosidest või nende muudatustest.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.13** on seotud punktiga 1.12. TAT käskkirjale lisatakse (Lisa 2) projekti indikatiivne eelarve perioodi peale kokku arvestades ReArm (kaitsevaldkonna kärbe) vähendusega.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.14** asendatakse käskkirjas läbivalt sõna „Justiitsministeerium” sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium” vastavas käändes, et viia käskkirja tekst kooskõlla Vabariigi Valitsuse seaduse 2025. aasta 1. jaanuaril jõustunud muudatustega.

3. Käskkirja vastavus ELi õigusele

TAT käskkirja muutmise käskkirja vastab järgmistele ELi määrustele:

- a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

4. Käskkirja mõjud

ReArm kaitsevaldkonna kärbe on osaliselt tinginud TAT käskkirja muudatused, kuid samal ajal on ka vangla kinnipeetavate keeleõpet ümber korraldanud (vähendanud riigikeele tasemeõppe kulusid). Tasemeõppe kursuste asemel on juba planeeritud võrdväärse mahus paindlikku keeleõpet või lõimumistegevusi, mis on odavamad kui tasemeõppe kursused ja mille järele on ka suurem vajadus. Vähendatud eelarvega on võimalik katta ka tegevuste kordamisega kaasnevad kulud, kuna tasemekursuste kordamine koos õppimise tasu maksimisega oli juba algselt eelarvesse planeeritud ja selle arvelt on võimalik seda teha. Vähendatud eelarvega on endiselt võimalik saavutada planeeritud projekti näitajate sihttasemeid.

5. Käskkirja rakendamine

TAT käskkirja muutmise käskkirja punkte keeleõppes ja lõimumistegevustes eesti emakeelega kinnipeetavatest vabatahtlike kaasamise osas rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. septembrist 2025, kuna uute hangete planeerimisel on juba vabatahtlike osalusega arvestatud. TAT käskkirja eelarve vähendamise muudatus, sh käskkirja Lisas 2 indikatiivne eelarve jõustub tingimusel, kui Euroopa Komisjon kiidab heaks rakenduskava muudatused. Kui muudatust heaks ei kiideta, siis jääb kehtima sellele eelneva TAT käskkirjaga kehtestatud eelarve. Riigikeele tasemeõppe ja tasemetega seotud punkte rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2025, mil vanglates hakati praktiliselt rakendama uut vanglate riigikeele õppe korraldamise juhendit (lõplik versioon kinnitati 01.12.2025). Ülejäänud käskkirja punktid jõustuvad käskkirja allkirjastamisest üldises korras, kuna need ei mõjuta tegevuste elluviimist (ühikuhinna alusel maksmist ei ole seni TAT käskkirja tegevuste elluviimisel kasutatud).

6. Käskkirja eelnõu kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu esitati mitteametlikule arvamuse avaldamisele Rahandusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele, kelle täpsustuste ja muudatustega on arvestatud. Eelnõu saadetakse ametlikule kooskõlastamisele eelnõude infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Kultuuriministeeriumile

ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, rakenduskava 2021-2027 seirekomisjonile ja läbi seirekomisjoni listi Euroopa Komisjonile.